

Kultura

KNJIGA AURELIJE YOUNG O NJEZINU OCU OSCARU NEMONU

Intimna biografija jednog umjetnika, supruga i oca

Izvanredna knjiga Aurelije Young o njezinu pokojnom ocu - kiparu i genijalcu Oscaru Nemonu. Usprkos malim izgledima da kao izbjeglica židovskog podrijetla ostvari uspjeh, Nemonovo životno putovanje pobliže će vas upoznati s ljudima koji su oblikovali 20. stoljeće i ostavili dubok trag u povijesti - tek je jedan od zapisa u povodu knjige *Finding Nemon: The Extraordinary Life of the Outsider Who Sculpted the Famous*, koju je jučer u Muzeju likovnih umjetnosti Osijek predstavila lady Aurelija Young, umjetnikova kći i koautorica knjige, uz Juliana Halea. Naslovnicu knjige resio fotografija na kojoj Nemon proučava bistu sebe samoga koju je izradio Churchill, dok je u pozadini Nemonova bista Churchilla, a autor je fotografije Falcon Stuart Nemon.

sve aspekte njegova života i drži predavanja o njegovoj umjetničkoj karijeri u Ujedinjenoj Kraljevini i inozemstvu. Udaje se za Georgea Younga, koji je 41 godinu bio zastupnik u britanskom parlamentu i kojemu je dodijeljena titula *Lord Young of Cookham*.

Njegov će se umjetnički opus pobrinuti da njegovo ime i ugled nikada ne budu zaboravljeni - rekla je kraljica Elizabeta II., čiju je bistu Oscar Nemon izradio 1969., a spomenik Winstonu Churchillu za Guildhall oko 1954.

Uistinu se divim stvaralaštvu g. Oscara Nemona. Njegovo znanje umijeće u području te drevne klasične umjetnosti

kiparstva uživa veliku slavu u našoj zemlji - rekao je Churchill o jednom od najvećih portretnih kipara 20. st., autor brojnih glasovitih portreta uglednih državnika i značajnih ličnosti (vojvoda, kraljeva, kraljica, lordova i feldmaršala, političara i ratnih heroja), koji su izloženi diljem svijeta. Iako mu je izuzetan talent trebao donijeti međunarodnu slavu, Nemon je većinu rane karijere spajao kraj s krajem, jer su se početkom 30-ih mnogi pripadnici britanskog establišmenta - i roditelji njegove supruge Patricije - otvoreno deklarirali kao antisemiti. Ipak, ostvario je izvrsna postignuća, a iz sebe je ostavio golemo nasljeđe. **N.Vek.** ■

CHURCHILL JE PORTRETIRAO NEMONA

Njihova starija kći Aurelija odlučila je istražiti život tog često neprilicno iritantnog, ali karizmatičnog čovjeka, otkrivajući priče iz njegovih umjetničkih i privatnih susreta s predsjednicima, premijerima, članovima kraljevske obitelji te mnogim drugima - od njegova skromnog podrijetla i odrastanja u židovskoj obitelji u današnjoj Hrvatskoj do bijega pred nacistima u južnu Englesku te života i karijere u Londonu, uz suprugu Patriciju. Autorica objašnjava kako mu je Kraljica nadjenula nadimak *izgubljeni ošar* te kako je postao tema jednog amaterskog kiparskog djela njegova prijatelja Churchilla, koji je pred Nemonom često pozirao za brojne portrete, uključujući i onaj monumentalni brončani u Donjem domu britanskog Parlamenta.

ukratko

Dodjela 13. nagrade "Anto Gardaš"

● Društvo hrvatskih književnika, u suradnji s Gradom Osijekom, Ministarstvom kulture i Županijom osječko-baranjskom, 13. put dodjeljuje Hrvatsku književnu nagradu za najbolju proznu knjigu za djecu i mladež "Anto Gardaš". Na

ovogodišnji je natječaj pristiglo 36 naslova, a Povjerenstvo (dr. sc. Dijana Zalar, Branka Primorac i Stjepan Tomaš) u užu je izbor odabralo ove naslove: Snježana Babić Višnjić: *Suze Boga Marsa*, Tomislav Bašić: *Otok*, Mladen Kopjar: *Sjena brončanog stakora*, Ksenija Kušec: *Otok*, Anđa Marić: *Tajna zmajskog mosta*, Zoran Ponograšić: *Život (nije) bajka*, Josip Sanko Rabar: *Bajke i priče za djecu*, Silvija Šesto: *(Z)ezopove basne*, Tihomir Stepanić: *Ljeto na jezeru Čiču*. Dobitnik ili dobitnica nagrade bit će proglašeni na prigodnoj svečanosti koja će se održati u Osijeku, u subotu, 18. svibnja, u 11 sati u Knjižari Nova, a tom prigodom bit će uručena nagrada. **N.Vek.**

Grafička radionica za sve u AMO-u

● Akademija za umjetnost i kulturu, u suradnji s Arheološkim muzejom Osijek organizira grafičku radionicu bakropisa koju će održati studenti AUKOS-a, pod vodstvom izv. prof. art. Maria Čaušića i asistenta Maria Matkovića. Radionica se održava od 21. do 24. svibnja u 11 sati. Otvorenje izložbe sudionika je 25. svibnja u 11 sati. Broj sudionika je ograničen na 10, ali mogu sudjelovati svi, bez obzira na uzrast. Prijave su na tel. 095/401-0015 (uto - sub od 10 do 13 sati) ili osobno u AMO-u. **N.Vek.**

KONTAKT: Darko KOVAČEVIĆ // 031 223 260 // kultura@glas-slavonije.hr // www.glas.hr/kultura

Narcisa VEKIĆ

Adam Rajzl, književnik i novinar, rođen je 11. svibnja 1948. u Dragotinu. Piše priče, romane i pjesme za djecu i odrasle. Uvršten je u antologiju slavoslovnih pisaca *Slava Panonije* Vladimira Rema i *Dakovačku čitanku*. Za knjigu *Ljubav pod kišobranom* dobio je Povelju uspjehnosti na Danima Josipa i Ivana Kozarca 2007. u Vinkovcima, a istu nagradu dobio je i za roman *Zvonik Eve Šimunove* 2009. Dobitnik je i nagrade Grada Dakova za književni rad. Prije odlaska u mirovinu radio je u OŠ "Matija Gubec" u Piškovecima. Zahvaljujući uredniku Vjekoslavu Danišu i bizovačkom Ogranku Matice hrvatske, iz tiska je izašla 12. knjiga Adama Rajzla, zbirka pripovjedaka *Diljske priče*.

▼ Brojne su zbirke pjesama i priča za djecu iza Vas. Koju biste Vi izdvojili?

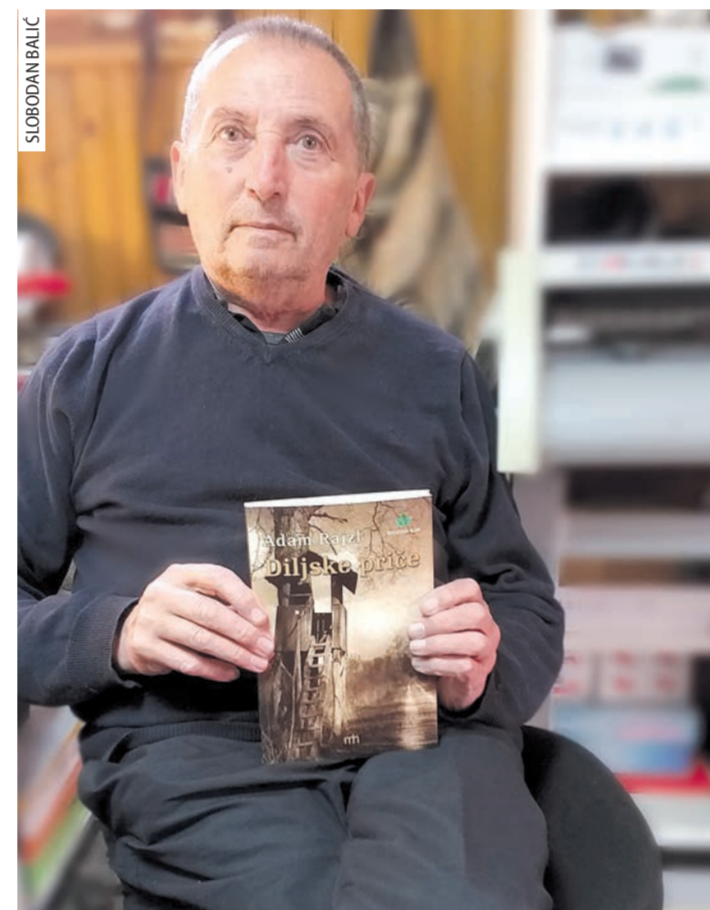
- Posebice mi je draga prva zbirka priča za djecu *Topot bijesnih konja*, koju je uređio pok. Ivan Kušan. Nakon toga sam objavio zbirke priča *Kad su tresnje dozrijevale*, *Izgubljeno zlato* i *Vatrenjaci* te zbirke pjesama *Ljubav pod kišobranom* i *Kad bi ljubav u kutiju mogla stati*. Iz te su mi zbirke, osim naslovne, vrlo drage pjesme *Kad sam dobio brata* i *Nije jednostavno biti tata*, koja je ušla u antologiju najboljih pjesama posvećenih ocu u knjizi *Moj otac hrani ptice*. Od priča, vrlo mi je draga *Vatrenjaci* iz istoimene knjige, koja je prevedena na engleski i nalazi se u udžbeniku za dječju književnost Učiteljskog fakulteta u Zagrebu u izboru Diane Zalar.

▼ Poznati ste i kao tekstopisac pjesama koje su uglazbljene u izvedbi poznatih pjevača.

- S Osječanimom Marijem Mihajevićem bio sam na Zagrebačkom festivalu 1983. Za skladbu *Zar još želiš nešto više*, koju je izvrsno interpretirala Zdenka Vučković, osvojili smo *Srebrnu pticu* stručnog žirija, a Zdenka Vučković je na Splitskom festivalu pjevala i našu pjesmu *Pišem pismo tebe nema*. Mario je na moj tekst uglazbio i pjesmu *Kad ti jednom teško bude*, koju je vrlo izražajno interpretirao Mišo Kovač, a rado je slušana i danas. S Marijevim ocem Brankom dosta sam surađivao u radijskim emisijama. Više puta bio sam na festivalu tamburaške glazbe Zvuci Panonije. Za pjesmu *Nek se selo okrene na peti* Branko Mihajević za glazbu i za tekst dobili smo nagradu publike *Zlatni klas Glasa Slavonije*. Posebice mi je draga pjesma *Bila si*, koju je uglazbio i pjevao Ante Toni Janковиć, nekadašnji pjevač *Divljih jagoda*, na Zagrebifestu 2007. Pjesma je posvećena mojoj prerano umroglj supruzi Nadi. Pokojni maestro Julije Njikoš uglazbio je dvije moje pjesme, obje u nadahnutju interpretaciji prve dame slavonske pjesme Vere Svobode: *Čekamo Krista i Dakovački vezovi*. Maestra Julija više nema, ali njegov osmijeh, toplina i ljepota njegove glazbe ostaju.

ĐAKOVČANIN ADAM RAJZL OBJAVIO 12. KNJIGU NEŠTO JE TAJANSTVENO U MENI, KAO DJEČAK SAM UPIJAO PRIČE KOJE SU PRIČALI BAKE I DIDACI

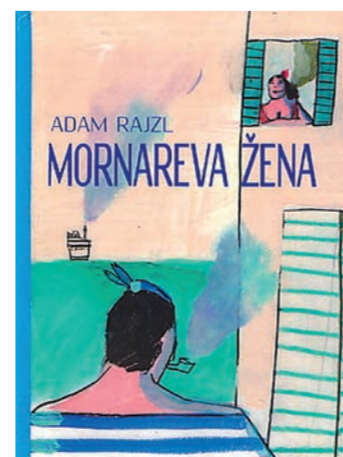
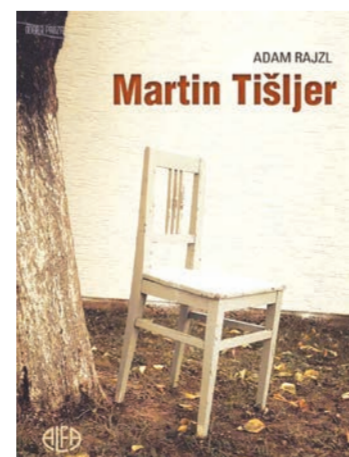
Djeca su iskrena, pisati za njih nije lako. Valja biti otvoren, maštovit, ponovo dječak

DVIJE GODINE RADI NA PETOM ROMANU

▼ Pripremate i svoj peti roman. O čemu je riječ i kada bi mogao ugledati svjetlo dana?

- Roman *Debela šuma* priča je o istinom događaju ubojstva nepoznata čovjeka u Perkovačkoj šumi sredinom prošlog stoljeća, o vremenu dolaska ljudi iz Bosne da bi kupili imanja na diljskim brdima jer su domaći odlazili u bogatija sela ili gradove na rad. To je kriminalistička priča u kojoj pisac s čitateljima pokušava otkriti tko je ubijeni, a tko ubojica. Na njemu radim već dvije godine, konzultiram policijske stručnjake, književne kritičare koji pišu u toj problematici, iako roman govori i o povijesnim zbivanjima i migracijama sredine prošlog stoljeća i zanimljivim ljudima iz toga vremena. Izuzetno su mi korisni savjeti prijatelja. Ostavit ću ga da napisan još malo odeži, onda ga ponovo iščitavati i dotjerivati pa krenuti u potragu za izdavačem.

▼ Koliko se sjećam, neke su Vaše pripovijetke objavljene u Magazinu Glasa Slavonije.

- Objavio sam dosta priča u Glasu još prije 40-ak godina. Sve priče mojih kolega nailazile su na velik odjek kod čitatelja. Šeta što se s tim prekinulo.

▼ U čemu je razlika kada pišete za djecu ili za odrasle?

- Djeca su vrlo iskrena i pisati za njih nije lako. Valja ući u njihov svijet, biti otvoren, maštovit, postati ponovo dječak, razmišljati kao i oni, a to je, priznajem, vrlo teško. Osim prvih tajnih ljubavi, vole kad se govori o odnosu starijih i mlađih.

▼ Sve Vaše pripovijetke i romani rađeni su prema istinitim događajima. Posebice u onima za djecu, prisutni su elementi fantastike, u vidu nadrealnih predaja. Kako uskladiti realizam i fantastične elemente da u konačnici ne budu naivni?

- Priče za djecu pune su akcije u kojima su djeca sami sudionici. Kako je zapisao pokojni Mi-

roslav Slavko Mader, moje priče su pune stvarnosnih događaja s livada, pašnjaka, šuma, seoskih sokaka, ali u njima ima i duhova, vještica, čudesnih bića i pojava. Priče su bajkovite i mistične, iz nekih davnih vremena koje su u dosadne snježne zimske večeri slušali od svojih baka i djedova. Povezao sam mistično i bajkovito s realnošću, što moji mladi čitatelji vole. U pričama za odrasle pišem istinite događanja, opisujem ljudske sudbine, često tragične ili neobične, ono što sam čuo od starijih ili i sam bio svjedok.

▼ Kako je nastao i koliko ste dugo pisali svoj zaista opširan prvi roman Zvonik Eve Šimunove, kronika Vašeg rodnog Dragotina?

- Taj sam roman pisao šest godina, razgovarao s brojnim svjedocima, proučio niz dokumenata, dnevnika, kronika. Svaki tekst pisao sam sedam-osam puta, printao, iščitavao, popravljao, ostavljao da miruje i opet mu se vraćao. Bilo je naporno, roman ima 460 str., no nadam se da nije bilo uzaludno. Istinita je to priča o nesretnoj ljubavi Eve Šimunove i Mate Petrova

koja teče poput rijeke, u koju se kao pritoci ulijevaju i druge istinite životne sudbine.

▼ Nakon dvije godine izašao je nastavak Sjene na mjeseci. Kako su ta dva romana i općenito Vaše knjige primljene kod čitatelja?

- Oba su romana naišla na sjajan odjek kod čitatelja i službene kritike. I nakon 10-ak su godina rado čitani. Prvi govori o ljudima i vremenu prve polovine 20. st., a drugi se većim dijelom događa 60-ih, u vrijeme kada su u Njemačku odlazili brojni muševi, a žene i djeca ostajali u domovini. Sada je, nažalost, drukčija situacija. Sada iz Slavonije odlaze mladi s obiteljima, pa nam je Slavonija sve napuštenija i zaboravljena.

▼ Napisali ste još dva romana Mornareva žena i Martin Tišljer, sa snažnim autobiografskim elementima. Drugi govori o Vašem ocu, a i sami se kao epizodni lik pojavljujete. Već na početku roman je pobrao dobre kritike. Zašto ste toliko dugo čekali da konačno ispričate očevu životnu priču?

NEPRESUŠNO VRELO INSPIRACIJE

▼ Romani i pripovijetke puni su detalja o životu u diljskim brdima i Slavoniji.

- Mislim da je to nešto tajanstveno u meni. Još kao maleni dječak upijao sam priče koje su pričali bake i didaci, ali sam i sam bio svjedokom brojnih događaja. Odrastao sam u selu među osebnim, zanimljivim ljudima, jakim likovima, čije sam životne priče zapisao i objavio. To je još uvijek nepresušno vrelo moje stvaralačke inspiracije.

▼ Vaša 12. knjiga razlikuje se od svih ostalih.

- Prije svega, jako sam zahvalan uredniku Vjekoslavu Danišu što mi je predložio knjigu s izborom priča za odrasle i djecu objavljenih u brojnim časopisima i knjigama. Tako će čitatelji, stariji i mladi, u jednoj knjizi dobiti uvid u moje prozno stvaralaštvo. U pričama se k tomu pojavljuju ozbiljniji likovi, mladi i stari, bake, djedovi, očevi i majke, ali i dječaci i djevojčice koji su s njima odrastali i živjeli, radovali se i tugovali. Vjeko mi je rekao da dugo prati moj rad, a, eto, sada smo se konačno upoznali i postali dobri prijatelji. Hvala mu što je imao strpljenja prelistavati već požutjele stranice časopisa i objavljenih knjiga, skenirati ih i prilagoditi za objavljivanje. Prihvatio sam ovu ponudu jer sam vidio sličnu knjigu *Oporuka i druge novinske priče* prijatelja, vrsnog književnika Stjepana Tomaša, koja je u biblioteci Klen izišla pod Vjekinom uredničkom palicom i naišla na velik odjek i kod čitatelja i kod književne kritike.

JANEZ PUHAR U MSO-U

Izum priznala i Akademija znanosti iz Beča

Putujuća izložba *Janez Puhar - prvi slovenski fotograf*, otvorena u Muzeju Slavonije, službeno je zatvorila četverodnevne 4. dane Slovenije u Slavoniji, koji su se u Osijeku održavali od 10. do 13. svibnja. Otvorenju je nazočio i Marko Matjaž, ministar savjetnik, član misije Veleposlanstva Republike Slovenije u Republici Hrvatskoj. Janez Puhar, rođen u Kranju 1814., bio je prvi slovenski fotograf koji je u 1842. - samo dvije godine nakon proglašenja Daguerrova izuma fotografije u Parizu (1839) - razvio svoj jedinstveni postupak fotografije na staklu. Tim izumom stavio je Sloveniju na svjetsku kartu fotografskih dostignuća. Inovaciju je nazvao hyalotipija ili svjetlopis. Njemu u čast pojavljuje se također naziv "puharotipija". U siječnju 1851. izum mu je priznala bečka Akademija znanosti. Nakon otvorenja izložbe uslijedilo je predavanje Petre Puhar o temi *Janez Puhar iz Kranja - izumitelj fotografije na staklo*. Dane Slovenije u Slavoniji Veleposlanstvo Republike Slovenije organizira već četvrtu godinu zaredom. Projekt je svakom godinom sve uspješniji, a programi sve posjećeniji, zadovoljni su organizatori. Ove su godine Dani bili posvećeni kulturnoj baštini, zelenoj energiji i robotici. **N.Vek.** ■

DAN MUZEJA

U sklopu obilježavanja Međunarodnog dana muzeja 2019. (18. svibnja), koji se održava na temu Muzeji kao središta kulture: budućnost i tradicije. U MSO-u program počinje glazbenom radionicom od 10:30 do 12 sati, na kojoj će polaznici upoznati glazbala koja se čuvaju u Zbirci tradicijskih glazbala Etnografskog odjela, koju vodi kustosica Tünde Sipos Zivic. Na radionici će gostovati glazbačica Anita Tomković Štefer, samičar Franjo Verić te izrađivač tradicijskih igraca-glazbala Miroslav Benaković. Voditeljica radionice je muzikologinja Vilena Vrbanić. Sljedeći otvorenje Odjela knjižnice u 12.30 sati, na Trgu pape Ivana Pavla II. MSO ima najveću muzejsku knjižnicu u Hrvatskoj s preko 150000 naslova, a u novom prostoru predviđeno je da dio bogate građe bude dostupan javnosti.